

یادداشتی از معصومه علی پور کارشناس معماری hse:

محیط زیست فراتر از بحران

سالها پیش که شعارهای « جهانی بیاندیشیم، منطقه ای عمل کنیم »، « همین یک زمین را داریم »، « زمین را دوست بداریم، زمین مال ماست » و یادآور مسئولیت بشر امروز نسبت به دغدغه های محیط زیستی، بهداشتی بوده است.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه گزارش خبر، سالها پیش که شعارهای « جهانی بیاندیشیم، منطقه ای عمل کنیم »، « همین یک زمین را داریم »، « زمین را دوست بداریم، زمین مال ماست » و یادآور مسئولیت بشر امروز نسبت به دغدغه های محیط زیستی، بهداشتی بوده است. گرچه سازمان جهانی بهداشت درصدد بیدار کردن وجدان جهانی برای مقابله با بیماریهای واگیردار و تهدیداتی که بهداشت جهانی را به مخاطره انداخته بود چنین از سر درد بر این شعارها تاکید می ورزید، اما وام گرفتن آنها برای دیگر فعالیتهای جهانی در زمینه محیط زیست نیز مطلوب به نظر می رسد.

با اوج گیری توانایی های ابزاری بشر تعادل زیست محیطی جهان به ویژه در قرن بیستم به زیان طبیعت بر هم خورده است. آسیب های وارده بر زیست بوم، به اعتباری از مرز فاجعه نیز گذشته است. تلاش برای تداوم بقا به نهضتی جهانی تبدیل شده که به سرعت فراگیر شده است.

مسئله حفاظت از محیط زیست از جمله مهمترین تحرکات سالهای انتهای قرن بیستم است که در اندیشه و عمل آثار عمیق و وسیعی را در عرصه جهانی به دنبال داشته است. نشست های جهانی، جهت کنترل گازهای گلخانه ای که از نشست توکیو آغاز گردیده کوشش هایی است که پس از تخریب زیست محیطی و لایه اوزن تداوم یافته است. در این میان اما وضعیت کشورهای در حال توسعه و بخصوص کشور ما دیگر گونه است.

طوریکه اگر نظارت های سازمان های نظارتی همچون سازمان حفاظت از محیط زیست وجود نمی داشت این روند سریعتر و با ابعاد گسترده تر، زودتر از تصور، کشور ما را در بحران فرو می برد. این تخریب که در عرصه های مختلف در جریان است و بخشی از آن مربوط به پروژه های عمرانی است و بخشی دیگر مربوط به فرایندهای استخراج و استحصال نفت و گاز به عنوان سرمایه های ملی است؛ که این بحران برای مردمان خونگرم جنوب از دشت خوزستان گرفته تا سیستان و بلوچستان که با ضایعات و آلودگی های آن روبرویند ملموس و عینی است و برای ساکنین شهرستانهای مجاور پارس جنوبی (لامرد و مهر و پارسیان و عسلویه) به عنوان محل استقرار این صنایع خصوصا ملموس تر است.

اما آنچه این مقاله درصدد پرداختن به آن است، تخریب های زیست محیطی ناشی از پروژه های عمرانی به تنهایی نیست بلکه بحرانی است که ناشی از مصرف بی رویه محصولات پتروشیمی و پلاستیکی است، که به نظر می رسد اگر کنترل ضایعات ناشی از اجرای پروژه های عمرانی از عهده افراد جامعه بدون ابزار لازم برنیاید؛ اما مقابله با معضل اخیر میسر و دست یافتنی است.

حجم تولید پلاستیک و محصولات مرتبط در کشور ما در مقایسه با سایر کشورها حجم بی نظیری است که هر فرد با دقت در آنچه روزانه با خود به منزل می برد می تواند تقریباً به آنچه هر خانواده مصرف می کند، دست یابد. هر یک از ما با هر خرید، پلاستیکی دریافت که تنها همراه ما تا منزل هستند و سپس با زباله های تولیدی از خانه خارج می شوند بلکه بعضاً به حال خود در طبیعت، رها می شوند. کم و بیش خواننده ایم که دویست سال طول می کشد تا پلاستیک جذب طبیعت شود.

یعنی طبیعت بی جان پذیرای مهمانی است که هاضمه آن قابلیت جذب آن را ندارد و روزانه بر آن افزوده می شود. سهم هر یک از ما در این ستمی که بر طبیعت روا می رود، کم نیست. هر فرد که نه؛ بلکه هر خانواده که روزانه تنها دو کیسه پلاستیکی به طبیعت هدیه کند در یک شهر ۵ هزار خانواری، ۱۰ هزار کیسه خواهد بود، که مناظر پیرامون شهر ما تفرجگاه ها، پارکها، کوه و دشت نمایشگاهی از این آثار است که در صورت وزش باد تماشایی تر شده و منظره پرواز پلاستیک ها دل هر بیننده ای را متاثر می کند و هیچگاه نیز چنین صحنه های باعث نشده است که ما دست از روند تخریب و رهاسازی این محصولات نامهربان در طبیعت برداریم.

بنابراین اگر باید از دوام و پاکی محیط زیست و اجتماع ستایش شود. اگر باید از عدالت و برابری انسان ها در مقابل تبعیض و نابرابری دفاع شود و اگر تعهد و مسئولیتی نسبت به نسل های آینده وجود دارد و اگر ما وارثین زمینی هستیم که میراثمان به آیندگان تعلق دارد. این میانی باید به صورت عملی از آغاز به نسل جدید آموخته شود. در میان مدت و بلندمدت نه تنها درک که اقناع (معادله درک و اقناع) طیف سنی کودک، نوجوان و جوان اجتناب ناپذیر خواهد بود.

لذا با درک واقع بینانه از آنچه بر سر طبیعت آورده ایم و جهت اجتناب و خاتمه دادن این روند پیشنهاد می گردد ...

۱) ایجاد و تاسیس صنایع تبدیلی و کارخانه بازیافت در شهر لامرد که می تواند با عنایت فقدان چنین تاسیساتی در شهرستانهای اطراف عملاً جذب و جمع آوری زباله های پلاستیکی و دیگر محصولات بپردازد، علاوه بر اشتغال زایی برای عده ای از ساکنین که از برنامه های بلندمدت همه دولتهاست که البته ممکن است هزینه بر بودن چنین تاسیساتی مانع آن عنوان گردد که آنهم با اولویت قرار دادن محیط زیست و طرحهای حمایتی در این راه باید پیشگام بود؛ چرا که سرمایه گذاری در این بخش به مثابه تولید ثروت است نه افزایش هزینه.

۲) تا آنجا که ممکن است از انواع محصولات پلاستیکی که متاسفانه بتدریج جای ظروف چینی و شیشه ای و ملزومات زندگی امروزی گرفته است. جهت

امور روزانه خودداری گردد و راهکار جایگزینی پلاستیک با کیسه های از جنس الیاف و قابل دوام، مفید خواهد بود. رفاه آنی با استفاده از ظروف پلاستیکی باید در پای رفاه بلندمدت و مستمر و به نفع محیط زیست فدا کرد.

(۳) عرضه پاکت‌های از جنس کاغذ و قابل جذب برای طبیعت که در صورت رها سازی آن آسیبی برای طبیعت در بر ندارد نیز پیشنهاد می گردد.

(۴) پاکت‌های پلاستیکی برای مصرف تنها، یک بار نمی باشد بلکه قابلیت استفاده دهها بار از آنها وجود دارد. این روش که بدون تحمیل هیچ هزینه ای خواهد بود و کمترین مراقبت و دقت را می طلبد، حداقل اقدام و عملی است که در راستای حفظ و صیانت از محیط زیست قابل تصور است.